

MUSEUMS

posten

NR. 3 / AUGUST 2007
POST & TELE MUSEUM

„Det er en Dancall 7000“

Mobil25

- slæbbar, dyrebar, tynd, trendy

Af Malene Iwersen

Mobiltelefonen fylder 25 år. Det fejrer Post & Tele Museum med en særudstilling, som tager gæsterne med på en tur gennem historien fra 1980'ernes kuffert-tunge statussymbol til nutidens ultratynde *fashion statement*.

I dag er mobiltelefoner et uundværligt hjælpemiddel i vores hverdag. Foruden at blive brugt til at knytte venskaber, vedligeholde netværk og planlægge dagligdagen, så spilles der spil, tages billeder, lyttes til musik og radio, surfes på internettet og snart ses der også tv.

Mobiltelefonen er blevet så stor

en del af vores hverdag, at vi ikke tænker over, at den allerede har en historie. Det er den historie, Post & Tele Museum vil vise noget af på udstillingen Mobil25.

Da biltelefonen blev mobil

Allerede fra midten af 1950'erne var det muligt at telefonere og samtidig være på farten. De tidlige biltelefoner var fastmonteret i bilen, og selve batteriet vejede i størrelsesordenen 40 kg og optog det meste af pladsen i bilens bagagerum. De første biltelefoner var i sandhed mobiltelefoniens dinosaurer.

Prislejet for et biltelefonanlæg lå

dengang på niveau med prisen for en lille bil, så det var bestemt ikke alle forundt at være biltelefonere. Der var som regel en erhvervsmæssig baggrund for installationen af sådan et skrummel. Selve biltelefonerne fungerede som radiosendere/modtagere. Skulle man have forbindelse, kaldte man op til en omstillingsdame, som dernæst etablerede forbindelse med det ønskede nummer. Alle andre biltelefonere kunne i øvrigt lytte med på samtalen, hvis blot de indstillede deres biltelefon på samme frekvens.

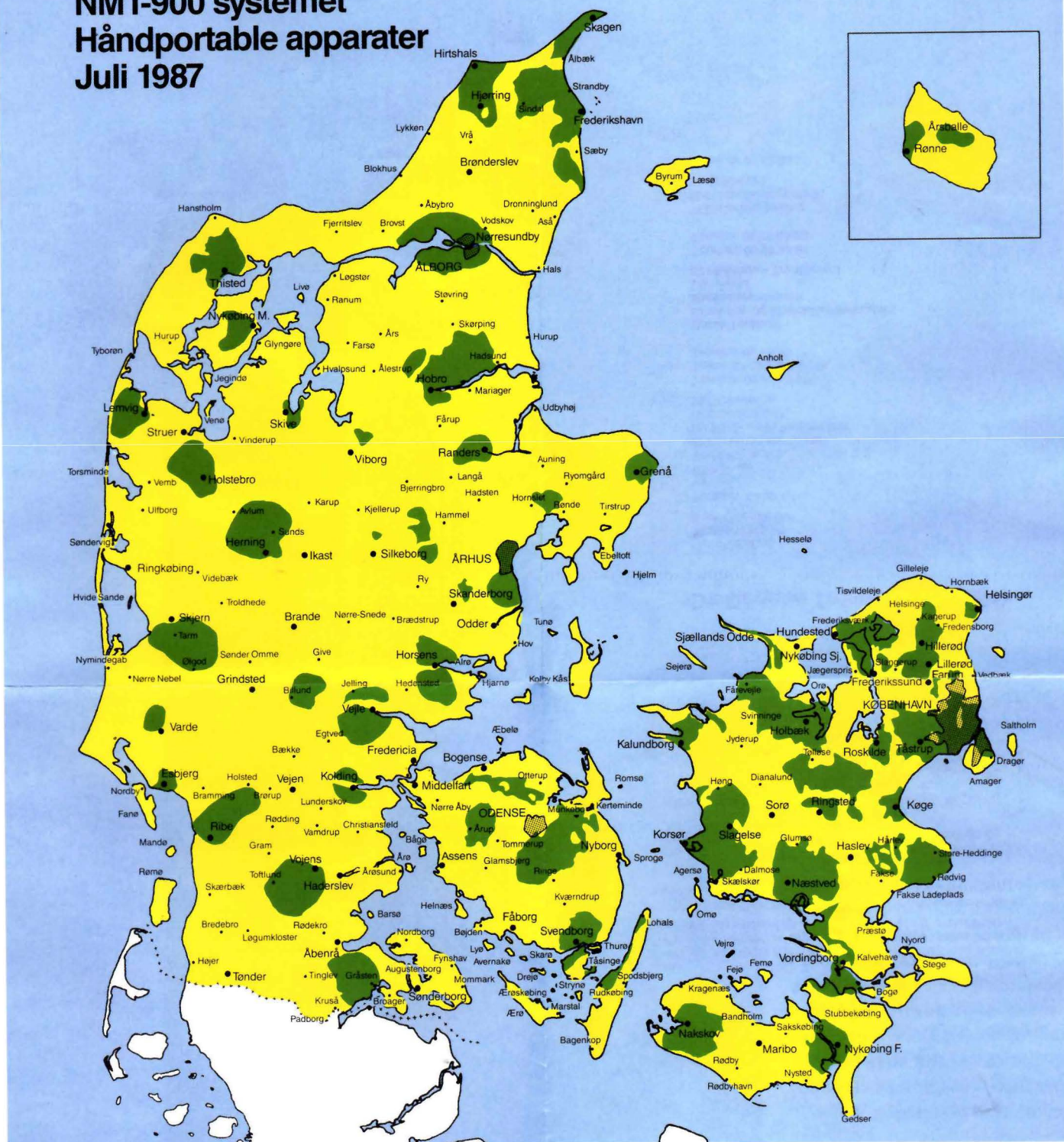
I 1982 etableredes Nordisk Mo-

En yuppie på café sidst i 1980'erne. At eje en Mobira Cityman var tegn på, at man var stilsikker, havde succes og ikke mindst havde pengepungen i orden. Pris: 43.000 kr.

Foto: De danske Televirksomheder.

Radiodækning NMT-900 systemet Håndportable apparater Juli 1987

Godt nok var mobiltelefonen et statussymbol sidst i 1980'erne, men det var langt fra alle steder i Danmark, man kunne anvende den. De grønne områder angiver, hvor der var forholdsvis god dækning. Foto: TDC %.

bil Telefoni (NMT) i Danmark. Det var verdens første internationale og automatiske mobiltelefonet. Nettet, der fungerede indtil 2002, blev skabt ved samarbejde mellem Danmark, Finland, Norge

og Sverige samt Holland, Schweiz og nogle lande i Østeuropa.

Med NMT-nettet blev grundlaget for alvor lagt til at gøre biltelefonen mobil, for nu kunne brugerne kontakte hinanden direkte

og ikke mindst: Tage telefonen med ud af bilen.

Mobil25

Med mobiltelefonproducenter som AP Radio og Storno A/S i københavnsområdet og Dancall og Celco i Nordjylland var der i 1980'erne store drømme om en strålende fremtid for mobilindustrien

Danmark var helt fremme i udviklingen af mobiltelefoner i 1980'erne. Cetelco Highflex var en dansk produceret mobiltelefon. Foto fra salgsbrochure.

i Danmark. Det danske mobiltelefoneventyr er i udstillingen repræsenteret ved de tekniske vidundere fra dengang, man virkelig fik noget for pengene: En Dancall 7000 vejede ligeså meget som 54 af vore dages iPhones og kostede 19.200 kr., hvilket i dag svarer til ca. 36.000 kr.

Konkurrencen viste sig dog for stor, og alle producenter i Danmark drejede efterhånden nøglen om eller blev opkøbt af andre selskaber. Det dæmpede imidlertid ikke kundernes stigende interesse for mobiltelefoni. Deres historier er på udstillingen lagt i munden på 12 fiktive personer fra udvalgte år i apparatets første 25 år herhjemme. Her kan man møde hele registret fra 1980'ernes stilsikre yuppie med sin mustensstore mobiltelefon til vore dages teenager med den altid tændte, altid tilgængelige mobil.

Mobiltelefon ved livets højtider?

Mobiltelefonen har fået en vigtig plads i vores liv, og vi har svært ved at huske, hvordan vi nogensinde har klaret os uden, men den er ikke blevet motiv på vores ferie- og familiefotos. Eller er den?

I forbindelse med særudstillingen indsamler vi også mobiltelefoner, anekdoter, minder og fotos.

Har mobiltelefonen fundet frem til festbordet under konfirmationen, ligger den i rollatoren, mens mor er i værestedet og spiller lille Emil spil, mens han sidder på toiletet?

Vi tror det, men det store spørgsmål er: *Findes det også på billeder?* Vi håber på, at museets gæster og læsere vil hjælpe os med at besvare spørgsmålet. Vi er ikke ude efter kunstigt opstillede fotos til vores ære, men findes der fotos i albummet fra de sidste 25 år, hvor mobiltelefonen optræder, så vil vi meget gerne kunne indlemme en kopi i museets samlinger.

Muddermobil

I sidste nummer af Museums-Posten efterlyste vi gamle mobiltelefoner, og resultatet er da heller ikke udeblevet. Vi har modtaget ældre som nyere mobiltelefoner, og der har været mange sjove apparater og historier imellem.

Med en af mobiltelefonerne fulgte fx historien om den gamle Siemens mobiltelefon, hvis ejer havde arvet den af en veninde som 31-årig i 2005, da hans venner var blevet trætte af ikke at kunne kom-

me i kontakt med ham. Den var allerede slidt, da han fik den, løb hurtig tør for strøm og slukkede umotiveret under samtaler. Sit endelig knæk fik den på dette års Roskilde Festival, da den blev tabt i en mudderpøt. Ejeren har senere arvet en ny, gammel mobiltelefon.

Reklame for Cetelco mobiltelefon. Motorbladet 1987.

"Her er den ny danske mobiltelefon, alle vil ha'!"

Dette er IKKE en flagstang – og dog! For at mindske mobilantennernes dominans i bybilledet, forsøges de skjult på opfindsomme måder. Her er en flagstang blevet antennebærer. Foto: TDC A/S.

De indsamlede mobiltelefoner vil blive vist på særudstillingen og som indsamlingen skrider frem, vil udstillingen vokse. Indsamlingen fortsætter indtil december 2007.

Kontakt

Vedrørende indsamling af mobiltelefoner, minder og fotos: Kontakt venligst registrator Malene Iwersen på telefonnummer 33 41 09 00, eller send en e-mail til adressen museum@ptt-museum.dk.

Mobil hjemmeside

Samtidig med udstillingens start åbner museet en ny hjemmeside, www.mobil25.dk. Her kan man

følge mobiltelefonens historie via såvel en tidslinie som et hukommelseskort, der indeholder mere udførlige oplysninger. Hjemmesiden er designet og programmeret af Lasse Middelbo Outzen.

Til lærere

Mobil25 byder på gode muligheder i undervisningen, uanset om man har mulighed for at besøge museet eller ej. Udstillingen er velegnet til skolebesøg for 7. til 10. klassetrin og kan med fordel bruges i fagene dansk, historie, samfundsfag, fysik og biologi. Et besøg i udstillingen er gratis for skoler og inkluderer et arbejdsark til eleverne.

Hjemmesiden www.mobil25.dk byder på et omfattende materiale til såvel elever som lærere og kan anvendes alene eller i sammenhæng med et besøg på museet. Ønsker man at arbejde endnu mere med mobiltelefonens historie, kan man med fordel besøge museets Bibliotek & Arkiv, som både kan give hjælp og vejledning og mulighed for at låne projektarbejdspladser.

Bestilling af skolebesøg kan ske på tlf. 33 41 09 00.

Udstillingen Mobil25 kan besøges på Balkonen fra den 28. august 2007 til 13. januar 2008.

Udsyn – Saa fjern Saa nær

Af Malene Iwersen

Med udspring i mobiltelefonens 25 års jubilæum har Post & Tele Museum kastet sig ud i et spændende projekt med billedkunstner Lasse Ernlund Lorentzen. Han har skabt en fotografisk installation til museet, som udvider vores erkendelse af det hektiske kommunikationssamfund, der omgiver os.

Et værk undervejs

I samarbejde med kunsthistoriker Peter Meyer tog museet kontakt til billedkunstner Lasse Ernlund Lorentzen (f. 1974), for at erhverve et kunstværk til museets samlinger. Lasse Ernlund Lorentzen, som er ved at færdiggøre sin uddannelse på Det Kongelige Danske Kunstakademi, har tidligere arbejdet med undersøgelse af byrummet og de skjulte magtstrukturer, der definerer dette. Det færdiggjorte værk skulle vende vores vante blik på nutidens kommunikation og give os hans syn på, hvad mobiltelefonens univers også er.

Alt det som ingen ser

Resultatet er blevet en installation, der består af tre store panoramiske fotografier, som er skabt specifikt til Café Hovedtelegrafens vægge. Billederne genspejler den udsigt, som gæsterne kan nyde fra cafeen. Ved at lave sådan en spejling billedliggør Lasse Ernlund Lorentzen det, som vi omgiver os med til daglig, og får os til at betragte byrummet som en genstand. Han perspektiverer byrummet, for at få os

Dette view fra Café Hovedtelegrafens terrasse afslører nogle af de mange master og antenner, der sikrer vor tids behov for kommunikation. Foto: Lasse Ernlund Lorentzen.

til at erkende nye aspekter. Beskueren opfordres til at vende blikket indad og reflektere over sin egen dagligdag.

På gadeplan er vi omgivet af den hektiske hverdag og kravet om altid at være tilstede med den evigt tændte mobiltelefon. Tager man derimod elevatoren op i museets café, træder man ind i et fredfyldt rum, hvor udsigten over byens tage giver overblik, og himlens drivende skyer eller knaldblå sommerhimmel giver en ro, som ellers er svær at finde midt i storbyen. Hvad vi ofte ikke bemærker er, at selv oppe i niveau med byens tage står vi midt i den højspændte, men dog tavse kommunikation, som ubemærket gennemskærer himlen på kryds og tværs. Byens skyline har

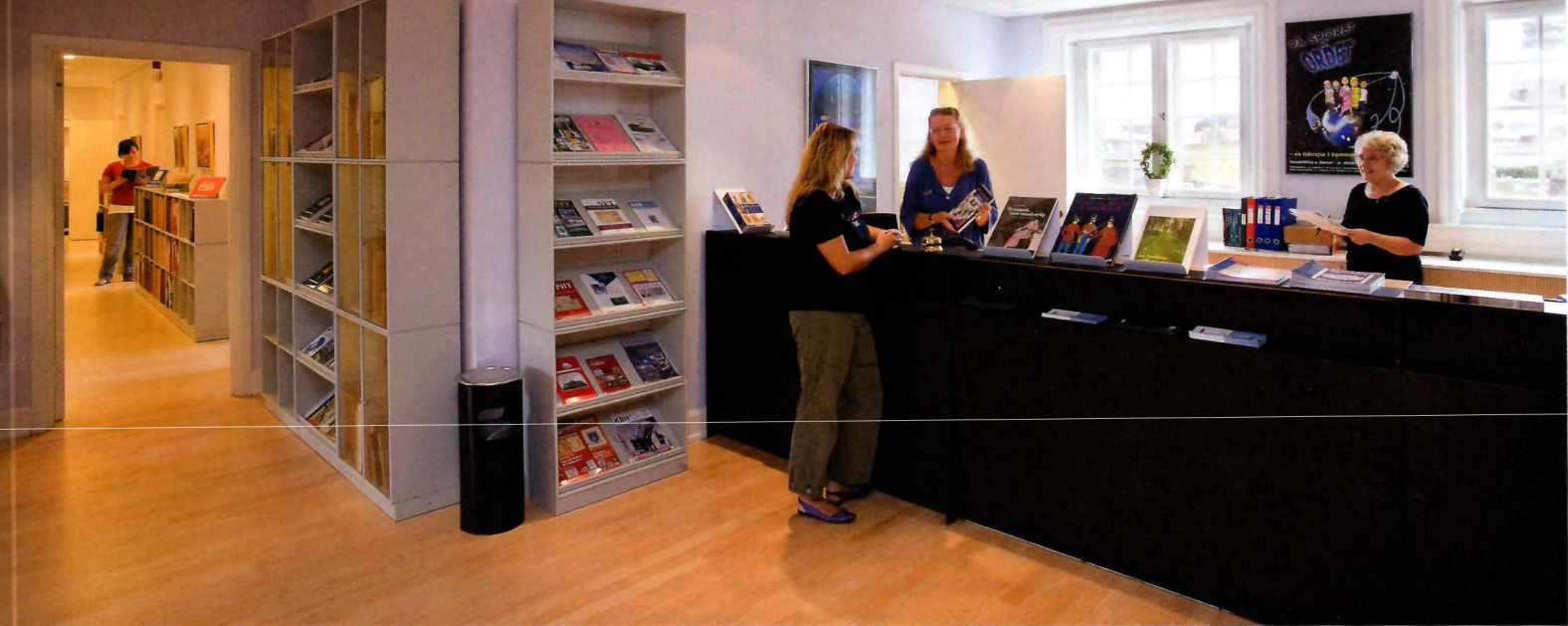
nemlig forandret sig og bærer præg af byens kommunikation. Blandt gamle irgrønne spir og tårne er der kommet nye til i form af mobilmaster, antenner og parabol.

Eftertanke

Den mobiltelefoni, vi her præsenteres for, er rolig og tavs og står i skærende kontrast til den mere støjende form, vi ellers omgiver os med til hverdag på gaden. Ved at præsentere det velkendte i ny form, giver Lasse Ernlund Lorentzen os en nøgle til erkendelse af de nye kommunikationsformer.

Oplev resultatet i Café Hovedtelegrafen fra den 28. august til 30. december 2007.

Alt samlet i „Kommunikationens hus“

Gæster til biblioteket modtages ved skranken på 4. sal. Bøgerne er opstillet i lyse lokaler langs gangen i baggrunden. Foto: Jan Friis.

Af Malene Iwersen
og Jan Gøricke

Post & Tele Museum har fået mulighed for at samle alle aktiviteter i samme hus til gavn for såvel gæsterne som for museets daglige drift.

Købmagergade 37 bliver i endnu større udstrækning Kommunikationens hus med adgang til museets righoldige samling af kilder til kommunikationens historie.

Nye rammer og bedre tilgængelighed

Med udgangen af marts 2007 lukkede Studiehuset i Valkendorfs-gade. I løbet af april og maj flyttede vi bibliotek, arkiver og store dele af samlingerne, og fra og med 5. juni 2007 har vi igen haft åbent for besøg og ekspedition i Købmagergade 37, men det er først i sidste uge af september 2007, at vi bliver helt færdige med at etablere de nyindrettede faciliteter med nye mulighe-

der for at søge i museets samlinger.

Flytningen af Studiehusets faciliteter vil på alle måder øge tilgængeligheden. Alle tilbud samles på én adresse, og man kan komme til alle etager med elevator.

Bibliotek & Arkiv

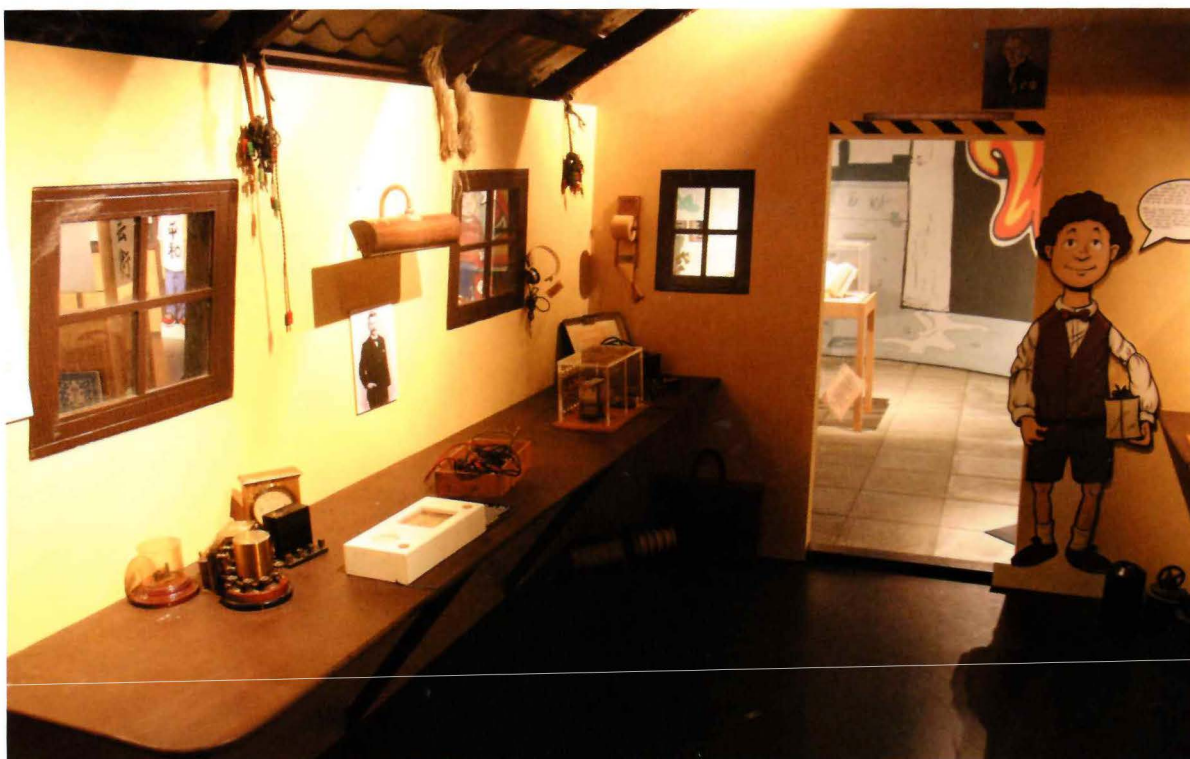
Gæster med ærinde på biblioteket skal nu henvende sig i receptionen på 4. sal, hvor de mest benyttede bøger er blevet opstillet. De bøger, som ikke får hyldplads, kan rekvireres hos bibliotekaren. Husk at der er mulighed for at søge i bibliotekets bøger fra museets hjemmeside. Bibliotekets åbningstider er blevet udvidet til at følge museets normale åbningstider.

Søgning i Post & Tele Museums samlinger og arkiver bliver mulig fra søgestationer i bibliotekets område. Personlig betjening af samlingernes personale vil også kunne arrangeres, men vi anbefaler, at man aftaler besøg på forhånd, hvis det drejer sig om større søgninger, udlån mv. Studiebesøg i de filatelistiske samlinger skal som hidtil aftales forud.

Farvel til Studiehuset

Fraflytningen af Valkendorfs-gade 7-9 er et farvel til navnet „Studiehuset“ og til et skattet udflugtsmål for mange med særlig interesse i kommunikationens historie. I ti år fungerede huset som Dansk Post- og Telegrafmuseum, indtil det i 1996 blev lukket for offentligheden grundet opbygningen af Post & Tele Museums udstilling i Købmagergade, som åbnede i efteråret 1998. Siden genåbnede huset i januar 2000 som Studiehus i regi af Post & Tele Museum med bl.a. bibliotek og telehistorisk studiesamling. Den sidstnævnte samling flytter ikke med. Den er sammen med en del større genstande blevet overført til eksternt magasin, men forinden blev klenodierne fotograferet, så det nu er muligt at se dem alle i databaser.

Vi undskylder over for de brugere, som er blevet forhindret i at besøge os i de forløbne måneder, men samtidigt har vi glædet os til at samle alle muligheder under ét tag og byde alle velkommen i mere publikumsvenlige rammer.

Sanura stadig på sporet af ordet

Af Jacob Westergaard Madsen

Siden februar har legebørn i alle aldre kunnet tage på tidsrejse i kommunikationens verden med fremtidspigen Sanura. Efter en velbesøgt sommerferie, hvor gæsterne mest har været familiegupper og fritidsinstitutioner, tager museets særudstilling *På sporet af ordet – en tidsrejse i kommunikationens verden* nu atter imod skolegrupper.

Populær udstilling

Et blik i udstillingens gæstebog tyder på tilfredse gæster: „Det er helt vildt sjovt“. „Jeg synes ormehullerne var sjove“. „Superfint og meget lærerigt“. „Hvor er her bare sjovt og spændende!“ „Vi kommer helt sikkert tilbage igen“. „Det her sted styrer“. „Det bedste museum vi har

På besøg hos opfindersønnen Valdemar i Opfinderens Værksted. Denne del af udstillingen er fuld af interaktive opstillinger, som viser de principper, der ligger bag telefoni og elektrisk telegrafi.

været på!“ Det tyder også på, at museets intention om at kombinere en sjov, fysisk scenografi med et fagligt indhold er lykkedes. Den fysiske del består af en to etagers tidsmaskine, hvorfra man kan rejse gennem fire såkaldte ormehuller til forskellige steder i udstillingen, som omhandler forskellige perioder af kommunikationens historie. Det faglige indhold handler om skrift, morsealfabet, sprogs forandringer, nødkommunikation, de fysiske fænomener bag teknologierne og meget mere ... alt sammen sammenfattet i de ORD, man skal hjælpe Sanura med at forstå.

Bestil nu

Udstillingsperioden er blevet forlænget, så den fortsætter resten af året. Da den har været meget populær blandt skoler, er det dog en god idé at booke sit besøg allerede nu. Undervisningstilbudet henvender sig til indskoling og mellem-

trin, dvs. fra børnehaveklasse til 6. klasse. Det varer to timer, inkl. frokostpause, og koster 15 kroner per elev. Besøg kan bestilles på tlf. 33 41 09 00, hvor man også kan få yderligere information.

Stadig for familier

Man kan naturligvis også stadig besøge udstillingen uden forudgående bestilling af et undervisningstilbud. Med en udleveret rejsebog i hånden ledes man på en rejse fra Grønland til Japan, fra et skib i havsnød til et beduintelt i ørkenen, fra et 1800-tals opfinderværksted til en graffiti-rydet storbygade anno 2007. Ved at løse rejsebogens opgaver kan man hjælpe fremtidspigen Sanura, som er rejst til Jorden for at lære om fortidens ord. Og det har vist sig at være en sjov rejse. Som en mor har skrevet: „Skøn udstilling! ... Og her er masser af plads til at lege, larme (!), lære og nyde ...“

Forhandling med fjenden

Af Jacob Westergaard Madsen

Englændernes bombardement af København i september 1807 fik katastrofale følger for byen, som oplevede tab af både menneskeliv og bygninger. En central person i mødet med fjenden var postens førstedirektør, E. F. Waltersdorff, som underskrev den danske kapitulation. Denne handling kom ham dyrt at stå.

Fredsforhandler

Waltersdorff var en mand med flere officielle kasketter. Ved siden af embedet i postvæsenet bestred han poster som direktør for Det Kongelige Teater, præsident for

Landhusholdningsselskabet og chef for Nordre Sjællandske Landeværnsregiments fjerde bataljon. Og det var i sidstnævnte egenskab, at han var med til de militære forhandlinger med englænderne.

Allerede i 1801 havde Waltersdorff fungeret som underforhandler, da han ombord på admiral Nelsons skib „Elephant“ forhandlede om betingelserne for en våbenstilstand efter *Slaget på Rheden*. I 1807 udbrød der atter kampe, endnu en gang med den engelske flåde som den overlegne part. Også denne gang var Waltersdorff involveret, idet han var med til at underskrive den danske kapitulation. Det bragte ham imidlertid i store vanskeligheder, da han ikke havde rådført sig med kongen forinden. Sammen med flere andre højt ran-

gerede militærfolk, som også havde været indblandet, blev han arresteret i 1808, og året efter dømte en overkrigskommission ham til et års fængsel. Dommen blev dog omstødt, eftersom Waltersdorff reelt allerede havde afsonet den ved at sidde i arrest i løbet af det år, kommissionen arbejdede.

Postdirektør

Waltersdorff måtte opgive positionen som postens førstedirektør i forbindelse med dommen i 1809, men inden da nåede han at sætte nogle vigtige fingeraftryk på postvæsenet, som han tiltrådte i 1796. Fx indførte han i 1798 diligencekørsel – et transportmiddel, han var stødt på under en tidligere rejse i Nordamerika, som han besøgte, mens han var generalguvernør over De dansk-vestindiske Øer. Det var også i hans periode, at de første prøveopstillinger af den optiske telegraf blev foretaget – og postvæsenet derfor med tiden blev til et kombineret post- og telegrafvæsen.

Trods nedturen kom Waltersdorff stærkt igen allerede i 1810. Da blev han udnævnt til *overordentlig gesandt og befuldmægtiget minister* ved det franske hof – en stilling der kan sammenlignes med en ambassadør. Han tilbragte resten af sit liv i Paris, hvor han 10 år senere døde af et slagtilfælde.

Udstillingen af maleriet er museets bidrag til årets Golden Days Festival in Copenhagen, som i dagene 30. august-5. september 2007 markerer 200-året for de tre døgn i september 1807, hvor England sendte bomber ind over byen. Yderligere oplysninger om festivalen kan findes på www.guldalder.dk/show.asp?id=1.

Museets temmelig store og meget seværdige portrætmaleri af E. F. Waltersdorff (1755-1820) ophænges fra tirsdag den 28. august 2007 i en vægmontre i stueetagen.

Militærmanden Waltersdorff i gallauniform med Dannebrogssordenen på brystet og hvidt ordensbånd ned over skulderen. Det nyåbnede brev peger på rollen som postens første-
mand. Maleri af C. P. Verhulst, 1804.

Verdensfrimærket

Af Erik Jensen

For 125 år siden så en ny dansk frimærketype dagens lys: Våbentypen.

Den blev indført efter en opfordring fra Verdenspostforeningen til medlemslandene om at ensarte farverne på frimærkerne til de mest udbredte portosatser for at lette portokontrollen. Blåt til laveste brevporto, rødt til postkort og grønt til laveste tryksagsporto lød parolen.

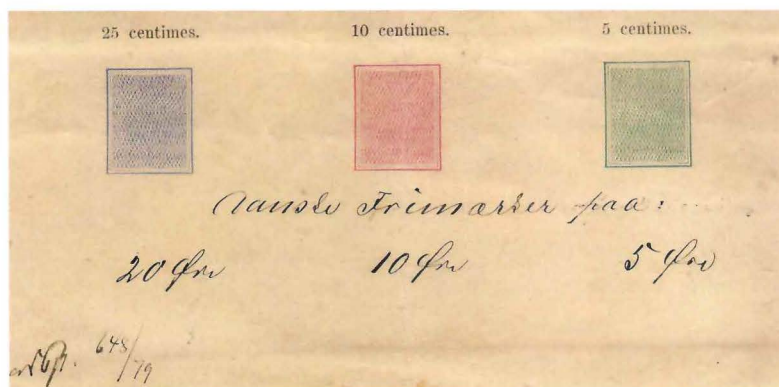
Mellemregninger

Såvel før som efter indførelsen af frimærker – i Danmark fra 1. april 1851 – har det været muligt at sende breve til og modtage breve fra andre lande. Taksterne var dog i mange tilfælde høje, og selv om det var forholdsvis enkelt for en afsender eller modtager at betale for ydelserne – kontant eller ved hjælp af frimærker, efterhånden som sådanne blev tilladt landene imellem – var det ofte en kompliceret affære for postvæsenet at afregne ydelserne efterfølgende.

I mange år opererede landene derfor med særlige to- eller flersidede aftaler, postkonventioner, med andre lande om vilkår og priser for udveksling af post. Der blev gennem bogføring, optælling og vejning holdt nøje rede på mængderne af post, så der kunne ske afregning på en måde, så intet land følte sig forfordelt. I mange tilfælde skulle der også beregnes og afregnes transitafgifter til et tredjeland, hvis det var nødvendigt at krydse et sådant for at få posten frem.

Internationale enhedstakster

Postvæsenet havde på internationale møder gennem mange år diskuteret en løsning på de ikke særligt hensigtsmæssige forhold. Man var efterhånden nået frem til,

at der også burde indføres en slags „international enhedsporto“ med en ensartet og lav porto for alle breve efter engelsk forbillede – et system som Danmark også gik over til med indførelsen af frimærket i 1851. Der var også bred enighed om, at transitportoen var belastende og hindrede opsving i postmængderne.

Den 9. oktober 1874 indgik Danmark sammen med 21 andre lande i Bern i Schweiz en aftale om indførelse af ensartede takster for de almindeligste forsendelsesarter og afskaffelse af transitportoen. Hermed var dannelsen af Verdenspostforeningen, Union Postal Universielle, en kendsgerning. Taksterne blev fastsat til faste, lave beløb for forsendelser til udlandet, som i Danmark blev omregnet til 20 øre for et brev, 10 øre for et postkort og 5 øre for en tryksag.

På den tid anvendte man i Danmark frimærker i den såkaldte tofarvede type, men der eksisterede ingen i de tre internationalt nødvendige værdier. De måtte derfor fremstilles. Et tofarvet (gråt og rødt) 20 øres frimærke udkom i september 1875, og et tofarvet (rødt og blåt) 5 øres frimærke i december 1878. Et tofarvet 10 øres frimærke var der ikke brug for, fordi det på den tid kun var postvæsenets egne postkort, der måtte benyttes, og posten havde allerede den 1. juli 1875 udgivet et kort med et påtrykt 10 øres frimærke i grøn farve.

Blå, rød og grøn

På Verdenspostforeningens 2. kongres i 1878 vedtog medlemslandene at indføre ensartede farver til frimærkerne i de nævnte portosatser. Breve skulle forsynes med blå frimærker, postkort med røde og tryksager med grønne. Herved kunne postpersonalet i modtagerlandene lettere kontrollere frankeringens rigtighed i stedet for at skulle omregne de mange forskellige valutaer, som frimærker fra alverdens lande blev udstedt i.

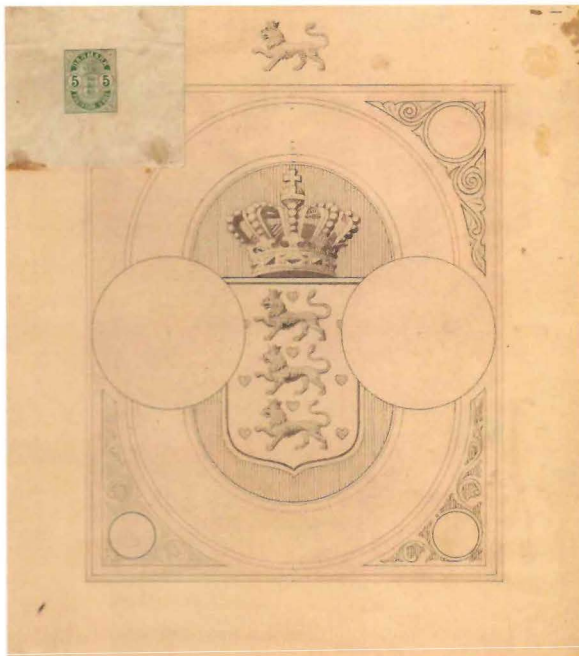
Året efter lod Verdenspostforeningen trykke farveprøver, som blev fordelt til medlemslandenes postadministrationer sammen med den nye verdenspostkonvention, som var det grundlag, foreningens virksomhed var baseret på. Konventionerne kunne først trykkes og fordeles, når de enkelte medlemslandes regeringer havde ratificeret de vedtagne bestemmelser, så de „haltede“ altid lidt bagefter.

Verdenspostforeningens farveprøve fra 1879.

Forud for udgivelsen af Våbentypen eksperimenterede man med et design meget lig den islandske frimærketype fra 1873 (som også blev trykt i Danmark). Philip Christian Batz var ophavsmand, og typen blev fra 1901 anvendt til frimærkepåtryk på postens forudfrankerede konvolutter.

Nilaus Fristrups originaltegning til Våbentypen er forsynet med aftryk af den færdige gravure med de hjørneornamenter, som posten bestemte sig for.

Da det danske postvæsen i forvejen benyttede tofarvede frimærker, som delvist var i de nu vedtagne farver; 4 øre blå (og grå), 8 øre rød (og grå) samt 25 øre grøn (og grå), indså postens ledelse, at det ville blive nødvendigt at udgive en helt ny frimærketype til fortrinsvis internationalt brug.

Opgaven med at tegne den nye type blev givet til kunstmaleren Nilaus Frstrup (1836-1909), som afleverede en arbejds-tegning med tre forskellige ornamenter i hjørnerne. Et af ornamenterne blev udvalgt, og gravør L. Lauter formindskede tegningen til frimærkestørrelse ved hjælp af en pantograf.

Herefter blev der fremstillet galvanøer (en slags klicheer) til tryk-forme af hele ark à 100 stk. af hver af værdierne 20 øre og 5 øre. Herefter gik trykningen i gang, og frimærkerne i den nye type kunne fordeles til posthusene i juni 1882 og tages i brug.

Det centrale i frimærkets motiv var det kronede våbenskjold med

de tre løver og ni hjerter fra det danske rigsvåben. Frimærkerne i denne udgave er derfor blevet kendt under navnet „Våbentypen“.

Små og store hjørnetal

Af en eller anden i dag ukendt årsag opstod der utilfredshed med Lauters gravering, og posten anmodede på et tidspunkt i 1883 den tyskfødte gravør Philip Christian Batz (1820-1895) om at udarbejde en ny gravure til 20 øres frimærket. Efter denne gravure blev der fremstillet moderstempler til værdien 5 øre og begge samt værdien 10 øre blev udsendt i 1884-1885. Senere, i 1901-1902, udsendte posten også værdierne 1 øre (gul), 15 øre (lilla) og 24 øre (brun) i Våbentypen.

For gravør Batz gik opgaven ud på at gøre det gamle og det nye mærkebillede ens, men det lykkedes ikke helt. Frimærkesamlere opdagede hurtigt, at der var forskel på størrelsen af værdicifrene i de fire hjørner, og da Lauters udgave har de mindste cifre, siges den at

have „små hjørnetal“ i modsætning til Batz' „store hjørnetal“.

For almindeligt dødelige kan det være lidt svært at kende forskel på de to udgaver, så der er også andre kendetegn at holde sig til. De er beskrevet i frimærkekatalogerne.

Tropeudgaven

Til brug på De dansk-vestindiske Øer, som blev medlem af Verdenspostforeningen i 1877, efterkom man også opfordringen om ensartede farver og indførte frimærker i Våbentypen. Man var imidlertid lidt sent ude, for de to første værdier, 1 cent grøn og 5 cents blå, blev først udgivet i 1900, og i 1903 udkom de to sidste værdier i typen, 2 cents rød og 8 cents brun.

Da der skulle et andet landenavn og andre værdiangivelser til, måtte den vestindiske udgave af Våbentypen tegnes om. Dette arbejde blev udført af Johan Chr. Danielsen (1840-1914), som også stod for graveringen af de nødvendige stempler.

Set i bakspejlet kan det altså konstateres, at Våbentypen har ikke mindre end to tegnere og tre gravører som ophavsmænd.

Udstillingen kan ses i Frimærkekabinettet til 31. maj 2008.

Til venstre: Våbentypen med små hjørnetal, udgave 1882.

I midten: Våbentypen med store hjørnetal, udgave 1884.

Til højre: Dansk Vestindisk frimærke fra 1903 i Våbentypen.

Frimærkeudgivelser

Den 9. november 2007 udgives fire frimærker i serien „Store danskere“ med portrætter af Poul Henningsen, Victor Borge, Arne Jacobsen og Piet Hein. Motiverne er designet af Torben Skov, og frimærkerne bliver fremstillet i stålstik. Gravør er Lars Sjööblom.

Festsalen, 4. sal

På sporet af ordet — en tidsrejse i kommunikationens verden

Forlænget til 30. december 2007

Rejs verden rundt med tidsmaskinen og oplev bl.a. et skib i havsnød, et beduintelt og et opfinderværksted fra 1800-tallet. Gennem interaktive opstillinger undervejs kommer du tæt på de mange forhold, der har bidraget til at udvikle sprog og kommunikation gennem tiderne. Se omtalen på side 8.

Et blik ind i tidsmaskinen, hvor en gæst er på vej til en anden tid via et af „ormehullerne“.

Kulturnatten

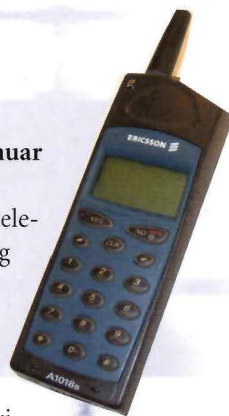
På kulturnatten, som i år er fredag den 12. oktober 2007 kl. 18 til 24 kan du prøve at slå verdensrekorden i sms, give os din gamle mobil til samlingerne, tegne dit eget frimærke og meget mere. Se hele programmet på www.ptt-museum.dk.

Balkonen, 1. sal

„Mobil 25“ Slæbbar, dyrebar, tynd, trendy

28. august 2007 til 13. januar 2008

Udstillingen fejrer mobiltelefonens 25 års jubilæum og præsenterer mobilens hæsblæsende udvikling gennem dens typiske brugere. Udstillingen er museets bidrag til Industri Kultur 07. Se omtalerne på siderne 2-6.

Frimærkekabinettet, 3. sal.

Christian IX og Frederik VIII

Til 30. december 2007

Forarbejder til og færdige frimærker af dagligserierne fra årene 1904 – 1912.

Våbentypen – „verdensfrimærket“

Til 31. maj 2008

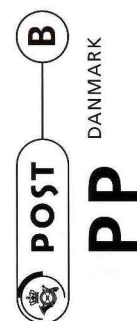
Udstillingen markerer 125-året for udgivelsen i juni 1882 af de første danske frimærker i de tre farver, der blev fastsat af Verdenspostforeningen til de almindeligst forekommende „internationale“ postfrimærker. Se omtalen på siderne 10-11.

Café Hovedtelegraphen, 5. sal

Udsyn - Saa fjern Saa nær

28. august til 30. december 2007

På opfordring fra museet har billedkunstneren Lasse Ernlund Lorentzen i anledning af mobiltelefoniens 25 års jubilæum skabt et fotografisk værk, som præsenteres for første gang. Se omtalen på side 6.

MUSEUMS posten

Udgivet af:
© Post & Tele Museum
- en fond stiftet af
Post Danmark A/S og TDC A/S.

Redaktion:
Birgitte Wistoft (ansv.)
Erik Jensen

Layout: Finn Evald
Repro og tryk: CenterTryk, Holbæk

MuseumsPosten udkommer fire gange årligt og tilsendes gratis ved henvendelse til museet. Næste nummer udgives i oktober 2007.

Oplag: 28.000
ISSN 0909-1920

Forsiden: Reklame for Dancall mobiltelefon fra en tid hvor det ikke var politisk ukorrekt at telefonere under bilkørsel. Motorbladet 1985.
Se artiklen på siderne 2-3.

Åbningstider:

Museum (inkl. bibliotek og arkiv)
Tirsdag-lørdag kl. 10-17,
onsdag dog kl. 10-20,
søndage kl. 12-16.
Mandag lukket.

Café Hovedtelegraphen

Tlf. 33 41 09 86
www.cafehovedtelegraphen.dk
Samme åbningstider som museet.
Køkkenet åbner dog en time senere og lukker en time før museet.

Returneres ved varig adresseændring

Magasinpost

Id.nr. 46605
Post & Tele Museum
Købmagergade 37
Postboks 2053
1012 København K
Tlf.: 33 41 09 00
E-mail: museum@ptt-museum.dk
www.ptt-museum.dk